

TÔØ SÖÙC KHOÛE COÂNG COÄNG

Vieâm gan B

Massachusetts Department of Public Health, 305 South Street, Jamaica Plain, MA 02130

Vieâm gan laø gi?

Vieâm gan laø baát kyo loaïi söng (moät phaûn öùng bao goàm söng vaø ñau) gan naøo. Vieâm gan do nhieàu thöù bao goàm sieâu vi (moät loaïi maàm beanh), ma tuùy, hoùa chaát vaø rõi gaây ra. Vaø thöøi nhieäm naøy, coù naêm loaïi sieâu vi aûnh hôôung ñeán gan. Taïi Hoa Kyø, caùc loaïi vieâm gan sieâu vi phoå bieán nhaát laø vieâm gan A, vieâm gan B vaø vieâm gan C. Nhööng sieâu vi naøy ñeàu raát khaùc nhau, nhöng taát caû ñeàu deä laây nhieäm vaø coù theå gaây ra nhööng triëäu chöùng tööng töi. Chuùng khaùc nhau ôû caùch laây nhieäm, thöøi gian nhieäm beanh keùo daøi, vaø caùch ñieàu trò. Baùc só chaêm soùc söùc khoûe coù theå thöù maùu cuâa ngöôøi beanh ñeå tim vieâm gan A, B vaø C

Vieâm gan B laø gi?

Vieâm gan B laø beanh gan do sieâu vi vieâm gan B gaây ra. Ñaây laø beanh traàm troïng coù theå daän ñeán xô gan (ñoùng seio treân gan) vaø/hoaëc ung thö gan. Phaàn lôùn ngöôøi maéc beanh naøy ñeàu khoûi beanh vaø khoâng bao giôø maéc laïi nööa. Tuy nhieân, coù khoaûng 10% ngöôøi maéc beanh vieâm gan B seõ bò beanh maõn tính (beanh daøi haïn) vaø coù theå laây beanh cho ngöôøi khaùc (laø ngöôøi mang maàm beanh). Ngöôøi maéc beanh caøng treû thì caøng coù nhieàu nguy cò bò beanh maõn tính vaø chuyeân sang beanh gan traàm troïng hôn.

Beanh laây truyeân ra sao?

Sieâu vi vieâm gan B laây nhieäm do tieáp xuùc tröïc tieáp vôùi maùu, tinh dòch, dòch aâm ñaïo vaø chaát dòch khaùc cuâa cò theå cuâa ngöôøi maéc beanh. Duøng chung kim chích ma tuùy hay giao hôïp vôùi ngöôøi maéc beanh coù theå laây truyeân sieâu vi. Nhaân vieân chaêm soùc söùc khoûe bò kim nhieäm ñaâm cuõng coù theå maéc beanh neáu khoâng ñööïc baûo veä bôûi mieän dòch, nhö chích ngöøa. Phuï nöö mang thai coù sieâu vi trong maùu coù theå laây sang cho con luùc sinh nöö. Sieâu vi cuõng coù theå laây nhieäm khi duøng chung caùc vaät duïng caù nhaân nhö baøn chaûi ñaùnh raêng, dao caïo raâu, hay baát còù vaät gi khaùc coù maùu treân ñoù. Tieáp lieäu maùu ôû Hoa Kyø giôø ñaây ñööïc thöû nghieäm ñeå phoøng ngöøa söi laây truyeân vieâm gan B, nhöng trong quaù khöù, moät soá tröôøng hôïp maéc beanh laø do truyeân maùu.

Sieâu vi vieâm gan B KHOÂNG laây nhieäm qua tieáp xuùc thoâng thöôøng nhö oâm, haét hôi, ho hay duøng chung thöùc aên vaø thöùc uoáng. Quyù vò khoâng maéc beanh vieâm gan B khi hieán maùu.

Caùc triëäu chöùng cuâa beanh laø gi?

Caùc triëäu chöùng cuâa beanh vieâm gan B laø meät moûi, chaùn aên, buoàn noân, ñau bao töû, ñau cò hay ñau khöùp. Nööùc tieâu coù theå saäm maøu hôn, vaø coù theå xuaát hieän beanh vaøng da (vaøng da vaø troøng traéng maét).

Caùc triëäu chöùng xuaát hieän sôùm nhö theå naøo?

Nhieàu ngöôøi bò vieâm gan B coù caùc triëäu chöùng nheï hay khoâng coù triëäu chöùng naøo caû, nhöng hôi vaän laây sieâu vi sang ngöôøi khaùc. Caùc triëäu chöùng coù theå baét ñaàu töø saùu tuaàn cho ñeán saùu thaùng sau khi tieáp xuùc vôùi sieâu vi.

Vieâm gan B ñööïc chaân ñoaùn ra sao?

Vieâm gan B ñööïc chaân ñoaùn khi thöû maùu. Nhööng thöû nghieäm maùu naøy ñööïc duøng ñeå cho bieát söi khaùc bieät giöõa vieäc nhieäm beanh hieän taïi vaø trong quaù khöù.

Nieàu trò vieâm gan B nhö theá naøo?

Phaàn lôùn ngööïi maéc beanh vieâm gan B ñeàu khoûi beanh maø khoâng caàn ñieàu trò. Thoâng thöôøng, chæ caàn naèm nghæ ngói laø ñuû. Ngööïi maéc beanh vieâm gan B maõn tính seõ ñööïc ñieàu trò baèng loaïi thuocac ñaëc bieät choång sieäu vi. Ngööïi maéc beanh vieâm gan B neân traùnh uoång rööiu hay duøng ma tuùy hoaëc thuocac boå dinh döööng voán seõ coù haïi cho gan, vì nhööng loaïi naøy coù theå laøm beanh naëng theäm. Cuõng neân chich ngöøa vieâm gan A ñeå baûo veä gan choång laïi sieäu vi gaây beanh vieâm gan A. Hoûi baùc só cuûa quyù vò veä nhööng löïa choïn ñieàu trò vaø nhööng bööùc neân thöïc hieän ñeå baûo veä gan.

Laøm theá naøo ñeå phoøng ngöøa vieâm gan B?

Ñeå khoâng maéc beanh daøi haïn, toát nhaát laø chich ngöøa vieâm gan B. Taát caû treû sô sinh, treû em cho ñeán 18 tuoåi, vaø ngööïi lôùn coù nguy cô vieâm gan B ñeàu neân chich ngöøa. Ngööïi lôùn coù nguy cô maéc beanh vieâm gan B bao goäm:

- Ngööïi coù nhieäu baïn tinh;
- Ñaøn oâng giao hôïp vòùi ñaøn oâng;
- Ngööïi giao hôïp vòùi ngööïi maéc beanh;
- Ngööïi baùn daâm;
- Ngööïi chich ma tuùy;
- Tieáp xuùc trong nhaø vòùi ngööïi maéc beanh vieâm gan B;
- Nhaân vieân chaêm soùc söùc khoûe vaø an toaøn coâng coäng coù tieáp xuùc vòùi maùu hay dòch cô theå;
- Ngööïi ñang thaâm taùch maùu;
- Ngööïi bò beanh khoâng ñoâng maùu vaø ngööïi khaùc ñööïc truyeän saûn phaâm maùu;
- Nhaân vieân vaø cõ daân soång vaø laøm vieäc vòùi ngööïi chaäm phaût trieän;
- Du khaùch tòùi caùc quoác gia vaø vuøng coù beanh vieâm gan B phoå bieán;
- Ngööïi nhaäp cõ, ngööïi tò naïn, vaø con nuoâi töø caùc quoác gia coù beanh vieâm gan B phoå bieán; vaø
- Ngööïi baûn xöù Alaska vaø ngööïi ôû quaän ñaûo Thaùi Bình Dööng.

Caùch toát nhaát ñeå phoøng ngöøa maéc beanh vieâm gan B laø traùnh tieáp xuùc vòùi maùu vaø chaát dòch cô theå cuûa ngööïi beanh, bao goäm nhööng ñieàu sau ñaây:

- Neáu chich ma tuùy, khoâng duøng chung kim, oâng chich vaø nhööng thöù khaùc vòùi baát cõù ai. Röûa tay trööùc vaø sau khi chich ma tuùy. Khoâng duøng chung oâng hít baïch phieän hay ma tuùy, do nhööng thöù naøy cuõng coù theå bò dính maùu treän ñoù. Tìm hieäu veà chööng trình ñieàu trò giuüp quyù vò cai ma tuùy.
- Söû duëng bao cao su moäi laân giao hôïp.
- Chæ xââm minh hay xoû loä treän cõ theå ôû nôi coù söû duëng thieát bò khöû truong.
- Mang bao tay neáu caàm maùu hay dòch cô theå.
- Khoâng duøng chung vaät duëng caù nhaân nhö baøn chaûi ñaùnh raêng vaø dao caïo raâu.

Coù caàn chich ngöøa vieâm gan B cho baát kyø ngööïi naøo khoâng?

Taïi Massachusetts, taát caû treû em ñeán nôi giöõ treû hay nhaø treû coù caáp pheùp, vaø tröôøng maäu giaùo cho ñeán lôùp 12 ñeàu phaûi chich ba muõi ngöøa vieâm gan B. Sinh vieân toaøn nhieäm tröôøng cao ñaúng vaø sinh vieân cao hoïc, vaø sinh vieân khoa hoïc söùc khoûe vaøo cao ñaúng cuõng phaûi chich ba muõi ngöøa vieâm gan B. Caùc haöng tò phaûi cho caùc nhaân vieân (nhö nhaân vieân chaêm soùc söùc khoûe) coù tieáp xuùc vòùi maùu vaø dòch cô theå khi ñang laøm, chich ngöøa.

Coù theå laáy theåm thoång tin ôú ñaåu?

- Baùc só, y taù hay beanh xaù.
- Hoái ñoàng söùc khoûe ñòà phöông (coù ghi trong soå danh baï döôùi phaàn chaùnh quyèan ñòà phöông).
- Ban Söùc Khoûe Coång Coäng Massachusetts (Massachusetts Department of Public Health, hay MDPH), Phaân Ban Dòch Teã vaø Chích Ngöøa theo soá: (617) 983- 6800 hay soá mieän phí (888) 658-2850, hoaëc treân maïng lõöùi MDPH taïi <http://www.mass.gov/dph>.

Vietnamese

October 2006